

'dat ik hun zienswijze toch niet kon delen en dat de aanleiding, die zij meenden te hebben, toch niet voldoende was voor een zo verregaande stap. Ik heb hun aandacht er op gevestigd dat ik de volgende dag zou vertrekken en dat het mij zeer zou spijten, wanneer de crisis zou intreden buiten mijn aanwezigheid. Zij hebben daarop in uitzicht gesteld, dat de crisis slepende zou blijven tot mijn terugkeer uit de Verenigde Staten, ongeveer vijf weken later'¹ -

anders gezegd: Steenberghe en Welter zouden minstens ongeveer vijf weken wachten voordat zij, werd de zaak in de ministerraad niet bevredigend opgelost, de koningin schriftelijk om ontslag zouden vragen.

Maar het liep anders.

Maandagmiddag belde Gerbrandy Steenberghe op. 'U stelt de zaak toch in het kabinet aan de orde', vroeg Gerbrandy. Steenberghe bevestigde dat, mede namens Welter. 'Is uw besluit om ontslag te vragen onherroepelijk?' vroeg de minister-president. 'Ik ken geen herroepelijke besluiten', antwoordde Steenberghe², bits, hooghartig - en met de bedoeling, de druk op Gerbrandy te versterken. Dat laatste doorzag Gerbrandy evenwel niet; hij beschouwde Steenberghe's mededeling als finaal en was er diep ongelukkig en diep verontwaardigd over. Bovendien vroeg hij zich af wat dan nog de zin was van een bespreking van het geschil in de ministerraad.

Dinsdag, in het begin van de ochtend, ondertekenden Steenberghe en Welter een lange en scherpe brief³ waarin zij nu schriftelijk meedeelden, ontslag te zullen nemen, zulks onder verwijzing o.a. naar Gerbrandy's uitleg van maandagochtend (dat hij de uitgezonden tekst niet eens gezien had) die, meenden zij, 'een behandeling van zaken' getoond had, welke 'geen dag langer mag duren.' De brief werd bij Gerbrandy afgegeven. Toen het kabinet later in de ochtend bijeenkwam, was de atmosfeer geladen. Gerbrandy, die trilde van bedwongen emotie, las de pas ontvangen brief voor. Hij zei vervolgens dat hem meegedeeld was dat Steenberghe en Welter een onherroepelijk besluit genomen hadden. Hij zei, aldus de notulen,

'dat niet verdiend te hebben; deze gang van zaken is voor hem een bittere grief en teleurstelling. Toen de heren Steenberghe⁴ en Welter nog een zeker compromis met de vijand voorstonden en van defaitisme deden blijken, heeft hij niettemin gemeend met hen te moeten blijven samenwerken... Evenmin brak hij de samenwerking af, toen hij het beleid van de heer Welter inzake de verdediging

¹ Getuige van den Tempel, a.v., dl. V c, p. 117. ² Brief, 28 maart 1946, van Steenberghe aan Gerbrandy, a.v., dl. V b, p. 18. ³ Tekst in Gerbrandy: *Enige hoofdpunten*, p. 44-46. ⁴ In de notulen staat 'de Geer' - dit moet een vergissing zijn.